

Landelijke Beroepsgroep
Begeleiders Onderwijs

Beter Begeleiden Jaargang 12, nummer 6

Beter Begeleiden is een uitgave van de Landelijke Beroepsgroep voor Begeleiders in het Onderwijs (LBBO).

De LBBO richt zich op intern begeleiders, jonge-kindspecialisten, ambulante begeleiders, gedragspecialisten, beeldbegeleiders en specialisten begaafdheid.

LBBO

Leyensweg 113 A5
3721 BC Bilthoven
Telefoon: 085-7606246
E-mail: kantoor@lbbo.nl
Website: www.lbbo.nl

Coördinatie

Petra van de Pol

Eindredactie

Femke van den Berg, Bureau Bisontekst

Hoofdredactie

Elleke van den Burg-Poortvliet

Redactie

Engelien Houben-Feddema, Josje Jaasma,
Nettie Kramer, Ingrid Nuijt, Lidy Peters,
Joke Verwoerd, Mirjam de Vos

Aan dit nummer werkten mee

Hannah Bijlsma, Marijke Bouwhuis, Ophélie Desmet,
Ilse Disseldorp, Celeste Elizen, Hanneke de Frel,
Tania Gevaert, Vera de Heus, Mads Houben, Mirjam Keyser,
Vincent Klabbers, Mariëlle Lankhuijzen-Hendriksen,
Ilse Stegeman, Caroline Verlee, Esther Vonk,
Christel Wolterinck

Beeld

Nationale Beeldbank, Pexels, Tom van Limpt Fotografie
en eigen beeldmateriaal van auteurs en geïnterviewden

Concept vormgeving

Buitengewoon Concept

Vormgeving/Druk/Sales/Verspreiding

Elma Media B.V.

Oplage

5000

Versijning

Beter Begeleiden verschijnt zes keer per jaar
en wordt per post verstuurd naar alle leden
van de LBBO.

Copyright 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever is niet
aansprakelijk voor enig handelen op grond van
de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane mededelingen.

Redactioneel

Open mind

Ken jij het Pygmalion-effect? Toen ik voor het eerst erover las, was ik meteen gefascineerd. Het Pygmalion-effect treedt op als de verwachting die je (vaak onbewust) van een leerling hebt, daadwerkelijk waarheid wordt. Een soort selffulfilling prophecy dus. In het boek *Pygmalion in the classroom* schreven Robert Rosenthal en Lenore Jacobson (al in 1968!) voor het eerst over dit effect. Zij ontdekten, in een experiment op een Amerikaanse basisschool, dat de beelden die leraren van leerlingen hebben, de prestaties beïnvloeden. Verwacht een leraar niet zo veel van een leerling, dan presteert hij uiteindelijk ook niet zo goed. En andersom. Dit gaat heel subtiel en onbewust: alleen al een gezichtsuitdrukking kan het zelfvertrouwen of de motivatie van leerlingen beïnvloeden. Of denk aan positieve feedback of uitdaging die sommige leerlingen wel en andere niet krijgen.

Er kwam niet alleen lof, maar ook kritiek op het onderzoek van Rosenthal en Jacobson. Toch is er in de wetenschap inmiddels brede consensus over het gegeven dat verwachtingen een rol spelen in de klas. In de discussie over kansen(on)gelijkheid wordt niet voor niets steeds weer benadrukt: heb hoge verwachtingen van alle leerlingen, want dat draagt bij aan hun succes.

Ik vind het Pygmalion-effect fascinerend, omdat het zo onbedoeld is. We zijn ons vaak helemaal niet bewust van onze eventuele lage verwachtingen, maar ze hebben wél negatieve invloed. Wie wil dat niet voorkomen?! In het (gratis te downloaden) boek *Werk maken van gelijke kansen* – waarin het ook gaat over het Pygmalion-effect – kwam ik een advies tegen om over na te denken: geef leerlingen kansen door hen elke dag weer als nieuw te bekijken.

Dit themanummer gaat over 'kijken'; niet alleen naar leerlingen, maar ook naar leraren, je collega's, de professionals die jij begeleidt. Lukt het jou om hen met een frisse blik te bekijken? Heb jij hen écht in beeld? Ken je hen, benut je hun kracht en weet je wat ze nodig hebben? Ik hoop dat de artikelen – met uiteenlopende invalshoeken – je inspireren en handvatten geven. Zodat je in je werk een open mind hebt, en: veel verwacht!

Elleke van den Burg
hoofdredacteur@lbbo.nl

Inhoud

06

Erken de ongelijkheid

Hoe kun je oog hebben voor de verschillende kwaliteiten binnen een schoolteam? Interview met Hannah Bijlsma en Mirjam Keyser.

- 11** *Recensie 'De school als werkplaats'*
Het fundament van een kwaliteitsaanpak in de school? De kwaliteitscultuur.

- 12** *Aannamebeleid*
Voordat een kind start in groep 1, is het van belang in beeld te krijgen of de school voor deze leerling de juiste plek is.

- 16** *In gesprek met Vincent Klabbers*
Over beeldbegeleiding als stroomversnelling in de lerarenopleiding.

- 22** *Onderzoek*
Hoe kunnen leraren ondersteund worden bij het ontwikkelen van hun competenties voor formatief toetsen?

- 27** *Mariëlle*
'We hadden de leerling goed in beeld, maar hebben we te veel óver haar gepraat in plaats van mét haar?'

Bijzondere kinderen **28**

In deze rubriek belichten we een bijzondere of zeldzame aandoening, stoornis of eigenschap bij kinderen. Deze keer: nystagmus.

Alle kinderen in beeld **30**

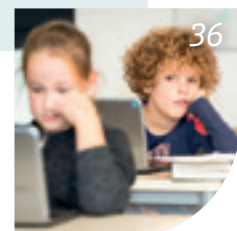
Michaela Community School, een school met leerlingen uit een kansarm milieu, staat in de top 10 van best presterende scholen in het Verenigd Koninkrijk.

Recensie 'Oplossingsgericht werken voor de klas' **35**

Over hoe je denken in tekorten en problemen kantelt naar denken vanuit kansen en mogelijkheden.

Slimme onderpresteerders

Hoe signaleer en begeleid je hoogbegaafde leerlingen die onderpresteren?

36

Topboek **41**

De must-reads van Marijke Bouwhuis en Hanneke de Frel.

Agenda en ledenacties **43**